

Rola bibliotekarza w kształtowaniu relacji z użytkownikami.

Seminarium: POLBIT 2018
„Bibliotekarz dziedzinowy w bibliotece akademickiej”
Warszawa, 16 maja 2018 roku

Konrad Konke, Agnieszka Leszczewicz, Magdalena Stankevič, Anna Kowalska

*Biblioteka Politechniki Gdańskiej,
Seksja Obsługi Czytelnika*

Wprowadzenie

Rozwój świata wiedzy

Rozwijający się świat wykazuje ogromne zapotrzebowanie na wiedzę, postęp naukowo-technologiczny wręcz wymusza na społeczeństwie ciągłe doskonalenie się. Człowiek, jeżeli nie zadba o swój rozwój intelektualny, nie będzie zgłębiał zagadnień technicznych czy ekonomicznych, może znaleźć się poza marginesem współczesnego świata. Nowoczesna technologia ułatwia życie, ale jeżeli nie będziemy umieli z niej skorzystać stanie się bezużyteczna, a w skrajnych przypadkach może być niebezpieczna.

„Kto nie idzie do przodu ten się cofa” (Johann Wolfgang Goethe)

Biblioteka, a współczesny świat

Ogromną rolę w systemie wiedzy współczesnego świata odgrywają biblioteki, a przede wszystkim biblioteki akademickie. Jeszcze nie tak dawno, bo dwadzieścia lat temu, tradycyjna biblioteka była centrum gromadzenia, opracowywania i udostępniania wiedzy. Dziś, dzięki postępowi technologicznemu, a w szczególności ogromnej ekspansji internetu, biblioteka zmienia swój charakter. Z tradycyjnego miejsca wypełnionego książkami, często staje się nowoczesnym centrum gromadzenia i dystrybucji wiedzy poprzez elektroniczne bazy danych, repozytoria i biblioteki cyfrowe. Informatyzacja daje nie tylko szybki dostęp do wiedzy, ale również ją decentralizuje.

Bibliotekarz dziedzinowy

Należy postawić pytanie, co z bibliotekarzem i jaką rolę narzuca mu rzeczywistość i przyszłość? W obecnym świecie bibliotekarz staje się przewodnikiem po świecie wiedzy, w którym szybka, wyselekcjonowana informacja ma kluczowe znaczenie. Rola bibliotekarza ewoluuje w kierunku nowoczesnego specjalisty w konkretnej dziedzinie wiedzy i często staje się on pośrednikiem pomiędzy elektronicznymi źródłami informacji naukowej a użytkownikiem. W konsekwencji zawód ten zmienia się z typowo humanistycznego w łączący ze sobą elementy humanistyczne z technicznymi*.

„**Bibliotekarz dziedzinowy** to absolwent studiów pierwszego lub drugiego stopnia z wybranej dziedziny wiedzy i jednocześnie posiadający wykształcenie z informacji naukowej i bibliotekoznawstwa, odpowiedzialny w bibliotece naukowej za część księgozbioru, odpowiadającą posiadanemu wykształceniu, koncentrujący się wokół potrzeb informacyjnych określonej grupy studentów lub nauczycieli akademickich”

(definicja „Podręcznego słownika bibliotekarza”)

Wzory zachodnie „**Subject Librarian**” i „**Fachreferent**” - implementacja na grunt polskich bibliotek naukowych

* Bikowska K. „Bibliotekarz dziedzinowy – oczekiwania vs. rzeczywistość”, [w:] Piestrzyński T., Jerzyk-Wojtecka J. (red.), Biblioteka w społeczeństwie wiedzy. Informacja, edukacja, profesjonalizm. Konferencja naukowa Biblioteki Uniwersytetu Łódzkiego. Materiały konferencyjne, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2015, s. 291-305.

Biblioteka Politechniki Gdańskiej

(krótka charakterystyka)

Biblioteka Główna - (Wypożyczalnia, Czytelnie)

Filie - (**8 / (9)** filii przy wydziałach Politechniki Gdańskiej)

Zatrudnienie:

53 osoby zatrudnione ogółem

21 osób zatrudnionych w Sekcji Obsługi Czytelnika

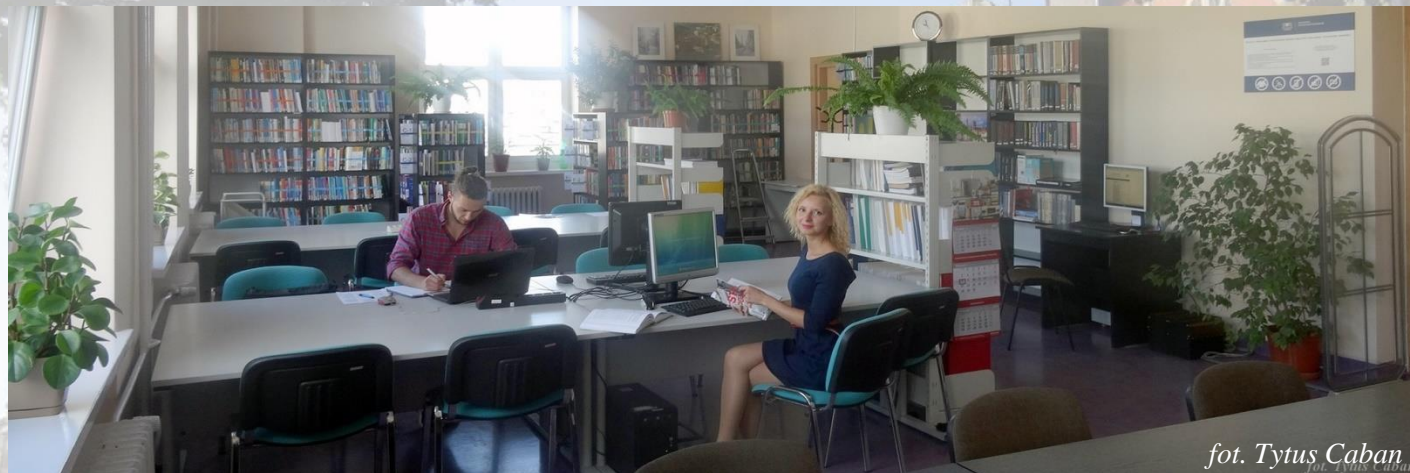
z czego **14** osób na filiach

Pracownicy Filii na Wydziale Chemicznym (2 osoby) i Wydziale Mechanicznym (1 osoba), mają wykształcenie techniczne zgodne z profilem wymienionych wydziałów. Pozostałe osoby zatrudnione na filiach (poza 4 osobami) mają bogate doświadczenie zdobyte ponad 10-cio letnim stażem pracy w swoich jednostkach.

Relacje bibliotekarz - czytelnik

W oparciu o przykłady pracy z użytkownikiem na wydziałach:

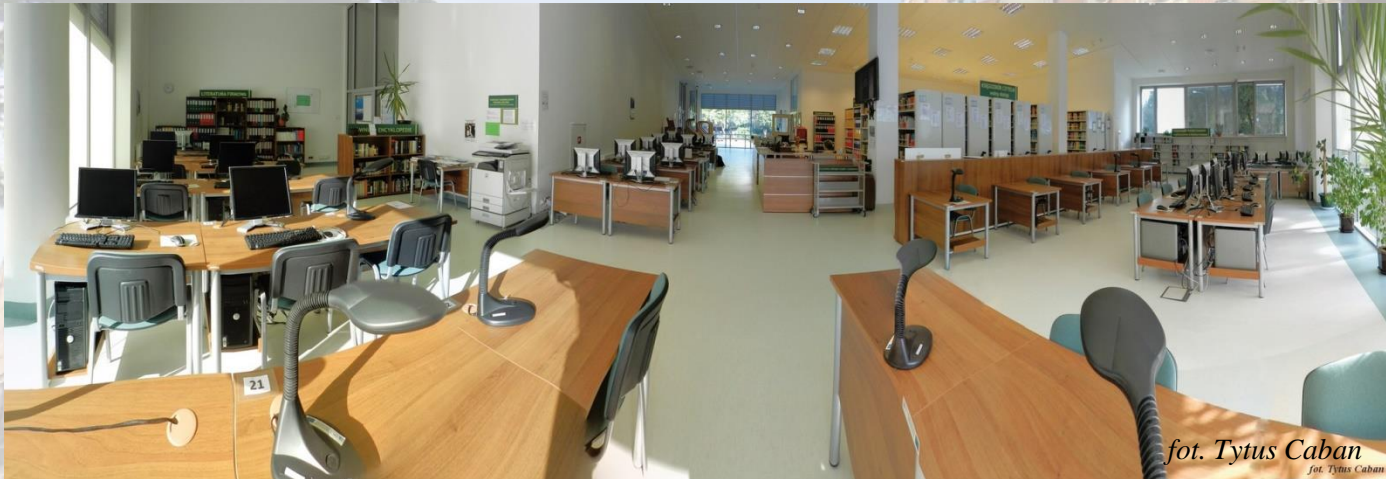
- Mechanicznym,
- Elektrotechniki i Automatyki,

Relacje bibliotekarz - czytelnik

W oparciu o przykłady pracy z użytkownikiem na wydziałach:

- Elektroniki, Telekomunikacji i Informatyki,
- Chemicznym oraz Fizyki Technicznej i Matematyki Stosowanej (RBN).

Relacje bibliotekarz - czytelnik

Kompetencje:

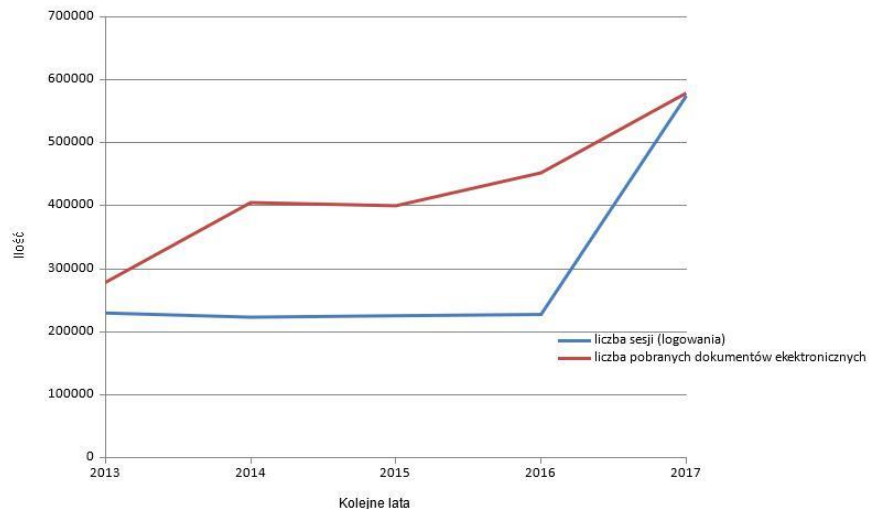
- **kompetencje twarde** (merytoryczna wiedza poparta, zakończonymi studiami, kursami itp.)
- **kompetencje miękkie** (empatia, komunikatywność, umiejętność aktywnego słuchania, kreatywność w rozwiązywaniu przeciwności, odporność na stres i umiejętność działania pod presją czasu)

Relacje bibliotekarz - czytelnik

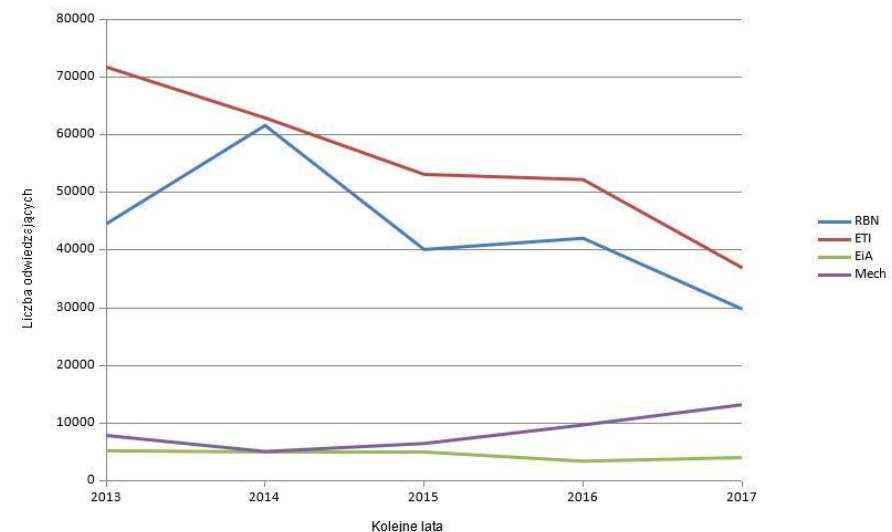
Cyfrowe źródła wiedzy:

Środek ciężkości w poszukiwaniu literatury przenosi się coraz bardziej do środowiska cyfrowego. Ta tendencja ma również miejsce w Bibliotece Politechniki Gdańskiej, gdzie obserwuje się wzrost zainteresowania elektronicznymi źródłami informacji – głównie bazami danych.

Udostępnianie zasobów cyfrowych w Bibliotece PG

Frekwencja w wybranych filiach Biblioteki PG

- **szkolenia** (regularne szkolenia bibliotekarzy w zakresie elektronicznych źródeł informacji)
- **komunikacja z użytkownikiem** (oprócz telefonu i maila, również serwisy społecznościowe, komunikatory internetowe i serwisy dziedzinowe)

Relacje bibliotekarz - czytelnik

Współpraca z kadrami naukowo-dydaktyczną:

- **zakup, prenumerata** (doradztwo i konsultacje w sprawie zakupu nowych podręczników, książek, prenumeraty czasopism, zakupu baz danych)
- **ocena księgozbioru** (pomoc kadry naukowo-dydaktycznej w merytorycznej ocenie aktualności księgozbioru)
- **rola Rzecznika Wydziału w Radzie Bibliotecznej** (akceptuje propozycje zakupów, zasięga opinii specjalistów z danej dziedziny, szczególnie w przypadku zakupu wydawnictw zagranicznych)
- **model PDA (Patron-Driven Acquisition)** (zakupy inicjowane przez czytelników – formularze „Zaproponuj książkę”)

Relacje bibliotekarz - czytelnik

Wolny dostęp:

Zachęcający do korzystania z bibliotek jest między innymi łatwy i szybki dostęp do zbiorów. Takie możliwości dają wolny dostęp do zasobów biblioteki. Panujący od pewnego czasu trend w organizacji przestrzeni bibliotek oparty na wolnym dostępie do księgozbioru, nie ominął Biblioteki Politechniki Gdańskiej.

W Czytelni Głównej i filiach na wydziałach stworzono wolny dostęp do zbiorów (w niektórych przypadkach częściowy). Wiązało się to ze zmianą systemu ustawienia księgozbioru z układu numerus currens na układ dziedzinowy. Tu przy tworzeniu poszczególnych działów i klasyfikacji księgozbioru, bardzo przydatne okazało się wykształcenie kierunkowe bibliotekarzy, ale w wielu przypadkach nieoceniona okazała się pomoc kadry naukowo-dydaktycznej poszczególnych wydziałów.)

Podsumowanie:

Dobrze wykształcony bibliotekarz, to gwarancja właściwie udzielonej informacji użytkownikowi biblioteki. Dodając do tego kompetencje miękkie wymiennie przekłada się to na budowanie pozytywnych relacji z czytelnikiem i stawia bibliotekę w bardzo korzystnym świetle.

Ponadto, wyspecjalizowany w danej dziedzinie bibliotekarz to partner w dyskusji dla kadry naukowo-dydaktycznej odnośnie kształtowania przepływu i dostępności wiedzy.

Warto zatem, a nawet należy pracować nad pogłębianiem wiedzy bibliotekarza - w tym wiedzy dziedzinowej, aby sprostać oczekiwaniom współczesnych użytkowników biblioteki.

Dziękuję za uwagę.

Opracowanie graficzne: Konrad Konke

Wykresy: Konrad Konke

Fotografie: Tytus Caban
Konrad Konke

Tekst: Konrad Konke
Anna Kowalska
Magdalena Stankevič
Agnieszka Leszczewicz